

пошуками будуть питання щодо дослідження практичних механізмів вдосконалення соціального інтелекту у здобувачів освіти, які навчаються в коледжах.

Список використаних джерел

1. Літовка-Деменіна С. Г. Педагогічні умови формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму до екскурсійної діяльності в процесі професійної підготовки. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. Вип. 27. С. 189–192.
2. Лузан П., Титова О., Мося І., Пашенко Т. Методика оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти. *Професійна педагогіка*. 2021. № 1 (22). С. 169–184.
3. Польова Л. В. Особливості практичної підготовки фахівців з туризму. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2012. № 4 (239). Ч. II. С. 169–175.

Богдан Глядик

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
спеціальність 231 Соціальна робота,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль*

РОЛЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ФОРМУВАННІ СОЦІОКОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Розглядається значення практичної підготовки у формуванні соціокомунікативної компетентності студентів соціальних спеціальностей. Підкреслено необхідність практики в умовах сучасних соціальних викликів та зазначено, що безпосередня взаємодія з клієнтами сприяє розвитку емпатії, критичного мислення, впевненості у своїх діях, адаптивності та комунікативних навичок. Окрему увагу приділено етапам організації практичної діяльності та рефлексії як чиннику професійного зростання. У статті обґрунтовано потребу в подальших дослідженнях щодо практичної складової підготовки фахівців соціальної сфери.

Ключові слова: *практична підготовка, соціокомунікативна компетентність, соціальні виклики, рефлексія, емоційний інтелект.*

Постановка проблеми. У сучасному світі соціальна сфера стикається з багатьма випробуваннями, зокрема, війна, пандемія, насильство, бідність, алкоголізм та наркоманія, інвалідність тощо. Соціальні працівники не завжди є достатньо готовими до таких викликів і не можуть швидко та компетентно обрати план дій у тій чи іншій ситуації через відсутність необхідного практичного досвіду. Тому можемо стверджувати, що варто приділяти особливу увагу саме практичній підготовці під час формування соціокомунікативної компетентності майбутніх соціальних працівників.

Виклад основного матеріалу. Спілкуючись безпосередньо з окремими особами та громадами, Здобувачі освіти можуть застосовувати теоретичні знання, розвивати навички міжособистісного спілкування, емпатію та здатність до адаптації та швидкого приймання різноманітних рішень, які в подальшому будуть необхідними в їхній професійній діяльності (особливо в критичних ситуаціях зазначених вище). У нашому дослідженні аналізується ключова роль практичної підготовки, яка відіграє важливу роль у формуванні соціально-комунікативної компетентності фахівців соціальної сфери, підкреслюючи її вплив як на академічне зростання, так і на професійну готовність.

Проаналізувавши наукові джерела ми виявили, що існує не достатня кількість досліджень присвячених питанню практичної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери. Інформація щодо теоретико-методологічних особливостей підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до надання послуг висвітлюється у працях К. Дубич, В. Жукова, М. Кравченко, О. Карпенко, Л. Ільчук, В. Нікітіна, В. Сидорова, А. Сидорчук, Є. Холостової, С. Чернети та інших. Проте практична складова формування соціокомунікативної компетентності потребує подальшого дослідження.

Якісна практична підготовка майбутнього фахівця гарантує конкурентоспроможність, впевненість у своїх діях, здатність швидко адаптовуватись та ефективно вирішувати складні ситуації, формування професійних зв'язків (через наставництво, поради, рецензії), професійне виконання обов'язків, реалізацію та вдосконалення теоретичних знань на практиці тощо. Варто теж зазначити, що практика у підготовці фахівців соціальної сфери необхідна не лише для покращення уже наявних вмінь та навичок, але й для оволодіння новими [3, с. 123; 4, с. 181-184].

Під час практичної підготовки здобувачі освіти працюють з різними групами населення та соціальним середовищем, що допомагає їм розвинути культурну чутливість, емоційний інтелект і міжособистісну адаптивність,

які вважаються ключовими компонентами соціокомунікативної компетентності. Вони вчаться інтерпретувати соціальні сигнали, реагувати на потреби окремих людей і груп і вдосконалювати свої вербальні та невербальні стратегії спілкування [1, с. 16-17].

Наголосимо. Що практична підготовка майбутніх фахівців соціальної сфери може здійснюватися за такими етапами:

1) підготовчий: теоретичний аналіз проблеми, дискусія з викладачем/ наставником щодо розуміння проблеми та подальших дій спрямованих на її вирішення. Згодом, студент знайомиться з клієнтом, вивчає його середовище, діагностує, які саме послуги потрібно надати, зв'язується з необхідними установами;

2) організаційний: збір та аналіз отриманих даних, визначення ефективних методів та цілей для допомоги конкретному клієнту у вирішенні соціальної проблеми, складання плану дій тощо;

3) виконавчий: студент надає необхідну соціальну послугу базуючись на індивідуальній характеристиці проблеми конкретного клієнта [4, с. 189].

Однією з головних переваг практичної підготовки фахівців соціальної сфери є те, що вона заохочує здобувачів освіти розмірковувати про свій досвід та оцінювати свій особистий розвиток. Рефлексія покращує самосвідомість, розвиває здатність критично оцінювати свій стиль спілкування, упередження та ефективність, а також поглиблює їхнє розуміння соціальних процесів.

Окрім того, практична підготовка часто передбачає роботу в команді, вимагаючи від здобувачів освіти співпраці з колегами та професіоналами за різним фахом. Цей аспект співпраці зміцнює кооперативне спілкування, вирішення конфліктів та досягнення консенсусу.

У процесі практичної підготовки, здобувачі освіти вчаться активно слухати, виявляти співчуття та захищати маргіналізовані голоси, узгоджуючи свої цінності з обов'язками своєї професії. Ця інтеграція знань, практики та етики зміцнює їхню соціокомунікативну компетентність і готує їх стати ефективними у своїй професійній сфері [2, с. 27-34; 4, с. 187-188].

Висновки. Підсумовуючи, практична підготовка фахівців соціальної сфери – це не просто додатковий аспект освіти в галузі соціальних наук, а фундаментальний компонент для формування соціокомунікативної компетентності, необхідної для особистого та професійного успіху. Вона забезпечує розвиток важливих професійних навичок, адаптивності,

емоційного інтелекту та здатності швидко та ефективно діяти в умовах сучасних соціальних викликів. Занурюючи здобувачів освіти у реальний життєвий досвід, сприяючи рефлексії та заохочуючи до співпраці, а також практичне навчання озброює їх інструментами для розуміння, залучення та впливу на соціальний світ. Перспективами подальших досліджень є формування емоційного інтелекту як складника соціокомунікативної компетентності.

Список використаних джерел

1. Горішна Н. М. Професійна компетентність соціального працівника як складова його фахової підготовки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Педагогіка, соціальна робота*. 2009. Вип. 16 –17.

2. Карпенко О. Професійні функції соціального працівника як складова професійної компетентності. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2007. Вип. 20. С. 27–34.
URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppps_2007_20_6

3. Поліщук В. А. Удосконалення професійної підготовки соціальних працівників: виклики сучасності. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2011. Вип. 22. С.121–125.

4. Чернета С. Ю. Практична спрямованість підготовки фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг. The system of social services of Ukraine amidst transformation: modern trends and challenges : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2022. С. 180 –191.

Іван Іскерський,

кандидат технічних наук,

викладач кафедри машинознавства і транспорту,

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

м. Тернопіль

**ПРОФЕСІЙНІ САМОІДЕНТИФІКАЦІЯ І САМОСВІДОМІСТЬ ЯК
ЧИННИКИ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ**